

"מצפן" א' החברים הפורשים

מכות במסיבה. היה זה לאחר פיוט סום מאמר ההגנה הנלהב, כאשר אירעה תקרית נלהבת לא פחות, בין צידקוני לכתב ידיעות אחרונות בדרום, דוד אפל. לידיו של אפל הגיע מידע מעניין מאוד. היה זה פרוטוקול מספר 180 של ועדת בניין ערים של מחוז הדרום, מיום 9 לינואר 1972 — שבועות ספורים לפני פירסום המאמר של צידקוני בדרך. אחד מסעיפי הפרוטוקול: "דני צידקוני, מרהוב דרוז 2 באשדוד, בעל חמש נפשות, סופר דבר, אשתו מורה לאנגלית, מבקש להשתקע באשדוד. הוחלט להציע לו הלוואה עד 25 אלף ל"י."

היה זה מרגיז כנראה. כי בעת מסיבת העיתונאים שקיים ראש עיריית אשדוד, צבי צילקר, בעניין פרשת השוחד, הסתער צידקוני על אפל, ורק בעזרת הנוכחים הנדהמים שוחרר אפל מזרועותיו של צידקוני. אפל הגיש תלונה למנהל דבר, כשנתבקש צידקוני להגיב על הפרשה. השיב: "אינני מוכן להגיב על הנושא."

אירגונים

אמבה פוליטית
פילוגים במצפן אינם תופעה חדשה. מאז הוקם "הארגון הסוציאליסטי הישרא"י

"מצפן" ב' והחברים המתפלגים

לי" (אס"י) הנקרא על שם הבטאון בסטנ"ל סיל שהוא מוציא אחת לחודש בקירוב, הוא דמה לאמבה פוליטית. אחת לכמה

חודשים מסתכסים ראשיו המעטים ומתפלגים. כעבור זמן מתפלג כל פלג בעצמו. כאשר מפגשים שלושה אנשי מצפן לשעי בר, הם מייצגים חמש תנועות ושבע ידיעות פוליטיות וחברתיות שונות. הפילוג האחרון שחל בארגון קיקיוני וקיצוני זה, שאנשיו שוללים את קיום ישראל כמדינה עצמאית, דוגלים במדינה על-לאומית בה ישלטו הערבים, שבר את כל השיאים. היה זה אחרי שהסניף היררו שלמי של הארגון, בראשות אריה בובר, שנתמך על-ידי הסניף החיפאי, נסרד מעל הסניף התל-אביבי המונהג בידי חיים הנגבי ועודד פילבסקי. הרקע לפילוג היה רעיוני. אנשיו של בובר רואים את עצמם כטרזוקיסטים. הם ניסו להביא להחלטה לפיה יהיה מצפן אר"י (המשך בעמוד 23)

רפי נתן בתפקיד אלוהים

איך נפטרים מעם של נודניקים
רפאל: תקוע איתנו?! אתה תקוע איתנו??!!
פפירוש: אולי אנחנו תקועים איתך! ועם הדיברות שלך! ולזה אתה קורא צדק?!
רפאל: צדיק אתה ה' אבל משפטים אדבר אותך! איפה היית כשנדפסקית בתל-גיבורים?! למה לא הופעת או לעזור?!
פפירוש: בדיוק כך! אם יש עגל — יופיע מיד!!
אלוהים: (צוחק) מה אומר לך, ביאליק. נמאסתם עלי אני עובד אותכם.
רפאל: אתה לא יכול. יש לך ברית איתנו. מה!
פפירוש: אנחנו כולם כאותו...כפר. אלוהים: ברית?? לי יש ברית איתך כם?! זה חדש בשבילי.
רפאל: אתה רוצה שאני איכזה לך... (עושה תנועה).
אלוהים: טמפלה, טמפלה המלאך, אני מבקש אותך... אמנם אתה איש שראה את העולם ומכיר את תרבות צרפת, אבל בכל זאת...
פפירוש: ריבוננו של עולם, בוא לא נקרא לזה ברית, הבה נאמר שיש בינינו צירוף אינטרסים, הסתדרנו אלפיים שנה.
רפאל: זה יהיה צעד פזונו מצדך לעזוב אותנו. לא שאיכפת לי במיוחד, אבל אתה לא תרהיק לכת בלעדינו.
אלוהים: לא איכפת לי להישאר במקום, העיקר שתדרו ממני.
רפאל: וזהו שערויה!! (לפפירוש) שמעת איך הוא מדבר?! (לאלוהים) תגיד לי, מי אתה בעיניך?!
פפירוש: (מרגיע את רפאל) דוקטור רפאל, דוקטור רפאל, למה לך להתרגן, בשביל מה? אתה רוצה לקבל הארץ עטק? תן לו ללכת, שלך. מה זה, הסרים כבר אלילים בשוק?!
רפאל: אתה צודק, הוא ממילא קיים רק בתודעה שלי.
אלוהים: (אויש) ואתם, אפילו בקצה תודעתו אינכם קיימים. (פונה ללכת) גר-אה איך תסתדרו בלעדי.
פפירוש: (בניגון חסיד) ריבוננו של עולם, אולי אתה לא יודע, אבל אנחנו מסתדרים בלעדיך מאז ימי בראשית.

אוחו טרזוקיסטור, שממנו בוקע שיר של פול אוקה. כשנכנס, הוא סוגר המכשיר. ...אלוהים: (בתשובה לבקשת רפאל ור פפירוש שיעשה להם נס) אבל רבותי, מה אתם מדברים! היום זה לא כליכך פשוט לחולל ניסים, הזמנים השתנו. היום, אם אתה לא אקדמאי, אם אינך מכיר את האנשים הנכונים, אתה לא מסוגל לחולל שום נס. ובכלל, איך לכל הרוחות והשדים אני אסדר לכם נס? מי אני בעיניכם — כל יכול?? אני נראה לכם אשכנזי?! אתם חושבים שיש לי פרוטקציה אצל מזגהאוויר?!

רפאל: סיפס אחד שלך, ואני בממשלה. פפירוש: אני מבקש אותך, תקרע לנו את ים סוף, כדי שנוכל ללכד את העם. לשפר את עצמינו בעיני העם.
אלוהים: (ספק) אני יכול לתת הוראה בקשר לים סוף, אם אתם רוצים, אבל אני לא מאמין שהיא תתקיים.
פפירוש: לא מאמין?? (לרפאל) שמעת? הוא אפילו לא אומר שהוא מאמין.
רפאל: איזה מין אלוהים אתה?!
פפירוש: תגיד לי ריבוננו של עולם, אבל עכשיו את האמת, אתה בכלל דתי?
אלוהים: (מהרהר) דתי? אולי לא, אבל אני שומר מסורת.

רפאל: (לעצמו) זה לא טוב. אלוהים: אתה מספר לי?! תביטו לעי ננים ותראו מה הולך שם. כולם הסתדרו. כל האלילים, בלי יוצא מהכלל, התקדמו. עשו קריירה, בנו להם וילות, קוטגיצי. מה לא?! הנה בודהא, אתם יודעים כמה ארמונות יש לו?! איזה חיים משוגעים הוא חי?! ומוחמד הערבי הזה! תראו כמה מיסגדים שייכים לו! ואפילו השייג'ן ההוא מנצרת, מה שמו. הן התורג שלי, מה חסר לו לעזאזל!! ורק אני תקוע איתך

שחקני "עגל הזהב" וקהל ב"ביתנו" בחיפה • מה שאסור ליציבור, מותר לידידים

כס! לפעמים אני שואל את עצמי, במה חטאתי, מה שעשיתי שאני תקוע איתכם אלפיים שנה!
* במרכז הבמה, המפיק זאב פירסט, מסביר לקהל את סיבת האיחור.

מסתם מחזה סאטירי - הופך לאישו.. עגל הזהב" לשערו"יה ציבור"ית חדשה

הצנזורה יוצאת לעזרת אלוהים

להודיע את תאריך הצגת הבכורה. כשיחת הבחנה נוספת, הסבירו המזכיר כי הטקסט בסדר, מלבד אילי תיקונים קלים. היה זה רק לאחר שנסתיימה העבודה על המחזה, והושקעו בו כ-40 אלף ל"י, כאשר מהמועצה הגיע מכתב נוסף — חתום על-ידי הצנזור הראשי, לוי גרי — המוסל את ההצגה. בשיחה עם המזכיר, גילה פירסט הנדהם כי המועצה מתנגדת לקטע השיחה עם אלוהים.

מהו הקטע הנורא שהבהיר בדי כך את הצנזורה? ההלן חלק ממנו:
פגישה עם אלוהים
משחתפים: המלאך רפאל — רציני ומי כובד, מדבר בתקפיות מסויימת ומחוך הכרת ערך עצמו.
הרב פפירוש — ערמומי, זריז, דיבורו מלווה בתנועות ידיים.
אלוהים — סיפוס קצת תמהוני. התנה

כ? הקולשומרל התחיל מכן, שחבר הסתדרות נאמן בשם בית-הלחמי קרא במיקרה כעיתון, בשעת מנוחת הצהריים, כי הצנזורה אסרה את הצגת עגל הזהב. בית-הלחמי נחרד, שכן עגל הזהב אמור היה להיות מוצג באותו ערב, בביתנו — מרכז התרבות של מועצת פועלי חיפה. וביהי-הלחמי היה לא אחר מאשר מנהל הבית.

בית-הלחמי לא ידע חוכמות, אם כתוב בעיתון — אז זהו זה, אמנם הוא לא קיבל כל הוראה מהצנזורה. וגם כאשר פנה למשטרה בנידון, נענה על-ידי מישוה עם קצת שכליישר כי למשטרה אין כל הוראה בנידון, ומשום כך לא תפוע. אך כל זה לא הרחיע את הגבר, ארבע שעות לפני תחילת ההצגה, הודיע הצנזור מטעם עצמו שלא ירשה העלאת ההצגה. המפיקים והשחקנים הקימו ועקת-איר מים — לשווא, הוועק גם הבוס של בית-הלחמי, אהרן ברזילי, יו"ר מחלקת התרבות של מועצת פועלי חיפה — וגם הוא החליט שהוא אוסר את ההצגה. לאחר דין ודברים, התרכך, הירשה את העלאת ההצגה, באיחור של כשעה. אך — רק בפני המזמנים, שהיו חברי ועדי העובדים ועם קני הסתדרות מקומיים, למכור כרטיסים לקהל, לא הירשה הממונה על התרבות. היה זה שיאה — בינתיים — של טרגי קומדיה אומללה, שבה חברי יחדיו עסקני חיפה האדומה והצנזור למחות של מדינת ישראל, כדי להגן על ריבון עולם. בתהי חשב בצורה שבה הם עשו זאת — תוך התנהגות שערוייתית, רמיסת חופש הדיבור ופגיעה בנהולי שלטון תקינים — ספק אם ריבון עולם לא היה מוחתר על שירור חיהם הטובים. כתוצאה מהתנהגותם האמ"ללה, עומד, ככל הנראה, עגל הזהב להפוך מסתם מתזה סאטירי טוב, למעין מהדורה שנייה של מלכת האמבטיה — לפחות מבחינת השעוריות שמסביבו.

כתב את המחזה מהנדס לכימיה העובד במשרד הביטחון, בשם רמי רוזן, זאב פירסט, (25) לעבר רכז התרבות של הסכנין, קרא את החומר. החליט להעלות את ההצגה, מכר את מכוניתו כדי לממן את ההפקה, לקח גם שותף בשם שמואל הרוש.
בשלב ראשון, שלח פירסט את המחזה לצנזורה. כעבור מספר חודשים, קיבל סוף-סוף תשובה: מזכיר המועצה ביקש